

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ

Алексик А. І., студ. (гр. ХН-61, ХТФ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Анотація. Розглянуто вплив різних видів фізичних навантажень на організм людини. Проаналізовано взаємозв'язок між збільшенням фізичних навантажень і покращенням розумової діяльності, та як наслідок збереження і покращення якості життя.

Ключові слова: фізична активність, пам'ять, самопочуття, концентрація.

Abstract. The influence of different types of the physical activity on the human body is considered. The relationship between increased the physical activity and improved mental performance, and as a consequence, the preservation and improvement of quality of life.

Keywords: physical activity, memory, well-being, concentration.

Вступ. Є люди, яким здається, що спортсмени ні є інтелектуалами, а справжні розумники повинні бути сутулими і кволими. Прийшов час скорегувати ці уявлення про реальність, тому що вони не підтверджуються останніми дослідженнями. Навпаки, експериментальні роботи на тваринах і дослідження стану фізично розвинутих людей підтверджують, що фізична активність сприяє гармонійному розвитку пам'яті, зростанню самоконтролю і більш високій швидкості обробки інформації [1].

Але чому так відбувається? Справа не тільки в банальному поліпшенні кровопостачання мозку. Сьогодні описано ряд молекулярних механізмів, які доводять що заняття спортом, посилюють нейропластичність – здатність мозку до розбудови своїх синоптичних зв'язків, особливо важливу здатність при навчанні.

Навряд чи хтось ходить у фітнес-клуб, щоб поліпшити пам'ять або увагу. Але ж давно відомо: фізичні вправи благотворно впливають не тільки на тіло, але і на психіку. Здавалося б, все очевидно: якщо людина не зловживає малорухомим, сидячим способом життя, вона менше хворіє, і мозку від цього тільки краще. Але зв'язок між фізичними вправами і психічним станом, як показали дослідження останніх років, може бути більш тісною.

Аналіз стану питання. Торо, Ніцше та інші творчі люди говорили, що ходьба «окрилює» уяву. У минулому році психологи довели це експериментально. Ходьба на біговій доріжці або просто на вулиці покращує здатність знаходити безліч рішень однієї і тієї ж проблеми [2].

У США провели дослідження, в якому вивчали те, як щоденні тренування впливають на людину після дня розумової роботи. Природно, фізична форма людей покращилася. Але не таким передбачуваним було підвищення самоконтролю. Люди, які взяли участь в цьому дослідженні стали менше відволікатися на зовнішні чинники, змогли виконувати відразу кілька завдань і краще запам'ятовували інформацію.

Одна з частин нашого мозку, яка найбільше реагує на вправи – це гіпокамп. Експерименти показали, що він стає більше тоді, коли ми покращуємо свою фізичну форму. А гіпокамп це головна частина мозку, яка відповідає за формування емоційної сфери та консолідацію пам'яті, відповідає за перехід короткочасної пам'яті в довготривалу, що є основою у навчанні. І саме це відкриття пояснює поліпшення пам'яті після тренувань.

Крім того, що у вас буде поступово збільшуватися обсяг інформації, яку ми зможемо запам'ятовувати, вправи будуть впливати і на формування пам'яті. Це підтверджують дослідження, які провели в Німеччині, де з'ясували, що ходьба і їзда на велосипеді допомагають краще засвоювати і запам'ятовувати нові іноземні слова. Крім поліпшення пам'яті, вправи можуть допомогти краще концентруватися на завданні [1].

Мета роботи: проаналізувати останні дослідження впливу різних видів фізичної активності на стан розумової діяльності, пам'яті, психоемоційної рівноваги.

Методика, матеріали і результат досліджень. Якщо ви вже тренуєтеся, то напевно помічали, що фізична активність може сильно впливати на настрій та від різної активності ефект теж різний.

Наприклад, ейфорія бігуна – це почуття захоплення, яке настає після довгих та інтенсивних фізичних навантажень. Дослідження показали, що це відчувають навіть лабораторні миші.

Інший ефект дає йога. Сканування мозку показало, що у людей, які довго займаються йогою зменшується область мозку, яка відповідає за появу стресу, страху і занепокоєння, однак дослідники припустили, що йога не дала настільки гарного результату в питаннях пам'яті, через те що вправи виконувалися в стабільному, обмеженому з точки зору різноманітності поверхонь просторі. А ось динамічні тренування, судячи з усього, краще впливають на пропріорецептивні вміння і тому більше тренують пам'ять [3].

Також тренування в залі – це повноцінний спосіб боротьби з депресією [4].

Фізичні вправи знижують рівень греліну – гормону голоду. Він відповідає за повідомлення з гіпоталамусу – тієї частини мозку, яка регулює відчуття ситості та дає сигнал, коли шлунок порожній. Як тільки шлунок наповнюється, вироблення греліну припиняється, почуття голоду зникає.

Якщо ви тільки починаєте займатися спортом або у вас є обмеження за віком, або станом здоров'я, то навіть проста ходьба може привести до деяких позитивних змін. Найголовніше – це знайти активність, від якої ви будете отримувати задоволення і якої ви будете систематично займатися.

Одним з головних факторів є те, що тренування покращують приплив крові до мозку та викликають викид гормонів росту. Також вправи стимулюють створення нових нейронних зв'язків, що покращує здатність приймати, обробляти і зберігати інформацію. Завдяки цьому ми можемо оцінити користь, яку дають нам заняття спортом.

Є відомості, що фізична активність допомагає зменшити когнітивні порушення при шизофренії та хворобі Паркінсона; зокрема, у хворих на шизофренію за кілька місяців цілком помірних вправ на 12% збільшувався гіпокамп. Нарешті, ті, хто займається спортом, прекрасно знають, що фізичні вправи знімають стрес і дають відчуття легкої ейфорії.

Якщо говорити о когнітивних функціях і про збільшення деяких зон мозку, то одне пояснення напрошується само собою: вправи змушують серце битися частіше, а отже, в мозку поліпшується кровопостачання і він починає працювати краще. На користь такої гіпотези говорять результати дослідників з Техаського університету в Далласі (США): в 2013 році вони були опубліковані в журналі «Frontiers in Aging Neuroscience».

У цій роботі стверджувалось, що фізичні вправи стимулюють кровопостачання задньої поясної частини кори головного мозку та гіпокампу. І там і там посилювався обмін речовин і підвищувалася активність нейронів. Учасники експерименту, що регулярно вправлялися в спортзалі, краще проходили тести на визначення рівня пам'яті, причому зміни відбувалися саме в такій послідовності: спочатку поліпшувався кровотік, потім – когнітивність [4]. Але кров – це ще не все. Клітини в нашому тілі самі по собі не ростуть, їм потрібні молекулярні сигнали – спеціальні білки, які діють на клітинні рецептори, підштовхуючи клітини до тих чи інших дій. Білки, що стимулюють ріст і розвиток нейронів, називаються нейротрофінів, і найактивніший серед них – BDNF (brain-derived neurotrophic factor, нейротрофічний, або нейротропний, фактор мозку). BDNF включає гени, які контролюють ріст нервових клітин і формування нових синапсів, а значить, і нервових ланцюжків, і він особливо активний в гіпокампі і корі, тобто в областях, що відповідають за навчання і пам'ять. Було відмічено, що і у тварин і у людини рівень BDNF різко зростає при фізичних вправах, що зі стрибком BDNF відбувається приріст гіпокампу і поліпшення когнітивних функцій. Експерименти на мишах показали: рівень сигнального білка залишається високим ще протягом декількох днів після «фітнесу». У 2013 році в журналі «Cell Metabolism» вийшла стаття, автори якої описували ланцюжок сигналів від м'язів до мозку. Дослідникам вдалося визначити білок, що виділяється з працюючих м'язів, який, діючи через кілька посередників, дає сигнал спеціальним клітинам мозку синтезувати цей самий BDNF [5]. Тобто м'язи самі по собі дають мозку стимулюючий сигнал. За словами вчених, у міру старіння у людини відбувається зниження виконавчих функцій, при цьому поліпшення фізичної підготовки здатне їх поліпшити, що позитивно впливає на поведінку і розумові здібності людей похилого віку.

Висновки. Проведено аналіз згідно з якого можемо зробити висновок, що користь від тренувань не закінчується зміцненням м'язів, легенів і серця. Заняття спортом змінюють наше мислення, покращують здатності до навчання, гальмують процеси старіння, отже поліпшують загальний стан здоров'я. Таким чином, фізична культура, першочерговим завданням якої є збереження і

зміцнення здоров'я, повинна бути невід'ємною частиною життя кожної людини.

Науковий керівник: Землянська О. В., ст. викл. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Вплив занять фізичною культурою на розумову працездатність. 22.02.2016. URL: <https://studfiles.net/preview/5456586/page:5/>.
2. Вплив фізичного навантаження на розумову працездатність. 04.04.2017. URL: http://www.xn--80aayuiacs0c.com.ua/load/referaty/referaty/vpliv_fizichnogo_navantazhennja_na_roz_umovu_pracezdatnist/6-1-0-580.
3. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : підручник / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний. – Київ : Каравела, 2019. 268 с.
4. Охорона праці та цивільний захист [Електронний ресурс] : підручник для студентів, які навчаються за спеціальностями галузей знань «Автоматизація та приладобудування» / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська ; за ред. О. Г. Левченка. – Електронні текстові дані (1 файл: 5,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 420 с.
5. Стасевич К. Физическая активность и мозг. 2017 № 9. URL: <https://www.nkj.ru/archive/articles/32066/>.